

Posudek na disertační práci pana Mgr. Milana Šimka *Pius II. a utrakvismus*, Praha 2009, 222 stran.

Téma předložené disertační práce je velmi dobře zvoleno, odpovídá současným trendům moderní evropské a české historiografie a vzhledem k dosavadním uchazečovým zkušenostem a pracovním výsledkům skýtá šanci na doplnění dosavadní úrovně poznání vztahu mezi papežskou kurií a českými zeměmi v polovině 15. století. Předložená práce se zabývá velmi zajímavými otázkami, které svou podstatou stojí na pomezí mezi politickými, církevními a také obecně kulturními dějinami. Jejich řešení je proto velmi náročnou záležitostí a vyžaduje široký úhel pohledu.

Mgr. Šimek přistoupil ke studiu vytčeného úkolu velmi odpovědně. V klasicky koncipované „povinné“ úvodní kapitole manifestuje velmi dobrý přehled o pramenech narativní i úřední povahy, jichž při řešení vytčených úkolů využil. Podobným způsobem však nepřistoupil k hodnocení literatury, jež se zvoleného tématu dotýká.

Velmi zajímavé jsou kapitoly věnované osobnosti Eney Sylvii Piccolominiho, v nichž plasticky a někdy možná až příliš rozšafně přiblížil jeho životní osudy. Logicky položil důraz na klíčové události jeho života, jako byl jeho přerod ze stoupence konciliarismu ve stoupence dominantního vlivu papežova. Kapitoly obsahují řadu podnětných postřehů, které se týkají především Piccolominiho kariéry na dvoře Fridricha III. a posléze jeho rychlého postupu v církevních strukturách. Piccolomini i čtenář by si zasloužili, aby se autor jednoznačně vyjádřil, zda jej považuje za kariéristu či naopak za člověka, jemuž se „jednalo o věc“. Zvraty v životě a názorech vlivného a vzdělaného reprezentanta evropské církevní i světské politiky, kultury, diplomacie, kultury a vzdělanosti nesporně pomáhají pochopit „ducha“ doby a okolnosti změn, jimiž Evropa v této době procházela. Jejich nositelem je i Piccolominiho partner Jiří z Poděbrad, na němž autor oceňuje tolerantnost a schopnost vytlačovat duchovenstvo z politického rozhodování. I v případě českého krále nechává otevřenou otázku motivace jeho jednání.

Důkladnější by mohla být kapitola věnovaná dílu Piccolominiho. Autor si logicky, ale ne zcela ústrojně vybral několik děl z jeho rozsáhlé tvorby, jež stručně charakterizuje. Rovněž její umístění v textu není příliš ústrojné.

Jádrem práce jsou logicky kapitoly, v nichž se zabývá vývojem poměrů v českých zemích a proměnami vztahu papežské kurie k Čechám v polovině 15. století. Popisuje poměrně známou situaci, oporou jsou mu dominantně práce Rudolfa Urbánka a doplňkově Otakara Odložilíka a W. W. Tomka, jež kombinuje s obsáhlými pasážemi z relevantních pramenů. Plastický a mnohdy až příliš detailní obraz, který takto vytváří, ukazuje, že se

nenechal inspirovat novější literaturou. Jako příklad mohou posloužit práce Šmahelovy, Mackovy a Válkovy, v jeho případě to může být proslulá nejednoznačně přijímaná teze o nadkonfesijním křesťanství.

Velkou pozornost věnoval doktorand jednání českého poselstva s již Piem II. a jeho kardinály v Římě, jehož vyvrcholením bylo zrušení kompaktát. Známý obraz událostí přibližuje pomocí reprodukce dlouhých pasáží z pramenů, v nichž naznačuje řadu zajímavých otázek, jejichž řešení by vyžadovalo důkladnější analýzu. Připomenutí si zaslouží proměna role papežské kurie v evropské politice, Jiřího snaha proměnit otázku kompaktát v celoevropský problém, neschopnost kurie zorganizovat celoevropskou křížovou výpravu proti Turkům apod. Samostatnou otázkou je rozbor diskusí mezi českými posly a jejich oponenty na čele s Piem II. z hlediska vývoje evropského myšlení. Právě tento detailní rozbor střetu českého prostředí s elitou evropské humanistické vzdělanosti, k jehož úspěšnému řešení má doktorand nesporně veškeré předpoklady, by měl být centrem jeho pozornosti.

Shrnutí a závěr představují samostatnou úvahu a naznačují autorovy postoje ke studovanému tématu, stejně jako perspektivy dalšího bádání.

Množství shromážděného a prostudovaného materiálu je dostatečnou bází pro splnění vytčeného úkolu – podání vztahu mezi Čechami za Jiřího z Poděbrad a papežskou kurií. Autor zvolil odpovídající metodologická východiska a postupy a prokázal také, že je velmi dobře obeznámen s teorií oboru církevních dějin. V interpretaci některých jevů je zcela pochopitelně závislý na zdrojích, tento fakt ale nic neubírá originalitě práce a jejím nesporným přínosu, jenž spočívá především upřesňování tradičně příliš obecně formulovaných hodnocení.

Práce je vybavena obsáhlým a na odpovídající úrovni provedeným poznámkovým aparátem, upozornit je snad potřeba na nepřesné citování autorových vlastních prací. Text je napsán svěžím odborným jazykem, ocenit je třeba, že autor neskouzl k módním vyjadřovacím klišé z jiných sfér jazyka a také to, že gramatické lapsy jsou minimální.

Vytknout je nutné, že autor nereflektuje i zahraniční literaturu zabývající se studovanými problémy, nabízí se např. německá a polská literatura.

Předložená doktorská disertační práce pana Mgr. Milana Šimka obsahuje všechny požadované náležitosti, je zpracována metodologicky odpovídajícím způsobem a přináší původní výsledky. Práci doporučuji k obhajobě.

V Brně 11. listopadu 2009

Doc. Dr. Pavel Boček